

Ecologische beoordeling bestemmingsplan Skoatterwâld

A&W-rapport 2424

in opdracht van

Ecologische beoordeling bestemmingsplan Skoatterwâld

A&W-rapport 2424

E. Schut
E. van der Heijden

Foto Voorplaat

Impressie van het plangebied met een nog uit te werken woonbestemming aan de Yme Kuiperweg (Foto A&W)

E. Schut, E. van der Heijden 2018

Ecologische beoordeling bestemmingsplan Skoatterwâld. A&W-rapport 2424, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgever**Gemeente Heerenveen**

Postbus 15000

8440 GA Heerenveen

Uitvoerder**Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv**

Suderwei 2

9269 TZ Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64

info@altwym.nl

www.altwym.nl

© Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv. Overname van gegevens uit dit rapport is toegestaan met bronvermelding.

Projectnummer

2929ska

Projectleider

E. van der Heijden

Status

Definitief

Autorisatie

Goedgekeurd

Paraaf

R. Strijkstra

Datum

18 januari 2018

Kwaliteitscontrole: E. van der Heijden

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Inhoud van het rapport	1
1.4	Aanpak	1
1.5	Overige	2
2	Situatieschets en plannen	4
2.1	Beknopte (ecologische) beschrijving van het bestemmingsplangebied	4
2.2	Plannen	9
3	Relevante natuurwaarden	10
3.1	Beschermde gebieden	10
3.2	Beschermde soorten Wet natuurbescherming	11
3.3	Samenvattende tabel relevante natuurwaarden	17
4	Effectbepaling en beoordeling	19
4.1	Effectbepaling en beoordeling Natura 2000	19
4.2	Effectbepaling en beoordeling EHS	19
4.3	Effectbepaling en beoordeling Wet natuurbescherming	19
5	Conclusies	25
5.1	Conclusies m.b.t. beschermde gebieden	25
5.2	Soortbescherming	25
6	Literatuur	26

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeente Heerenveen is bezig met het actualiseren van het bestemmingsplan van de geplande ontwikkeling van fase 2 en 3 van woonwijk Skoatterwâld. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. De gemeente Heerenveen heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven dit onderzoek uit te voeren.

1.2 Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische beoordeling. Bij een ecologische beoordeling worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden van de plannen en wordt dit beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Soortbescherming en Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS, genoemd). Daarnaast kunnen gebieden in de provincie Fryslân ook zijn aangewezen als Weidevogelkerngebied of Ganzenfoerageergebied.

Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

1.3 Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en plannen: in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens wordt een beschrijving gegeven van de plannen, met aandacht voor aspecten als aanleg en toekomstig gebruik (hoofdstuk 2).
- Beschermde natuurwaarden: in dit hoofdstuk zijn de beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en is bepaald welke daarvan relevant zijn voor onderhavige beoordeling (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling: hier is bepaald wat het effect is van de plannen op de relevante natuurwaarden en is een beoordeling gegeven in het kader van de relevante natuurwetgeving (hoofdstuk 4).
- Conclusies: In dit hoofdstuk is de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving kort samengevat en is vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

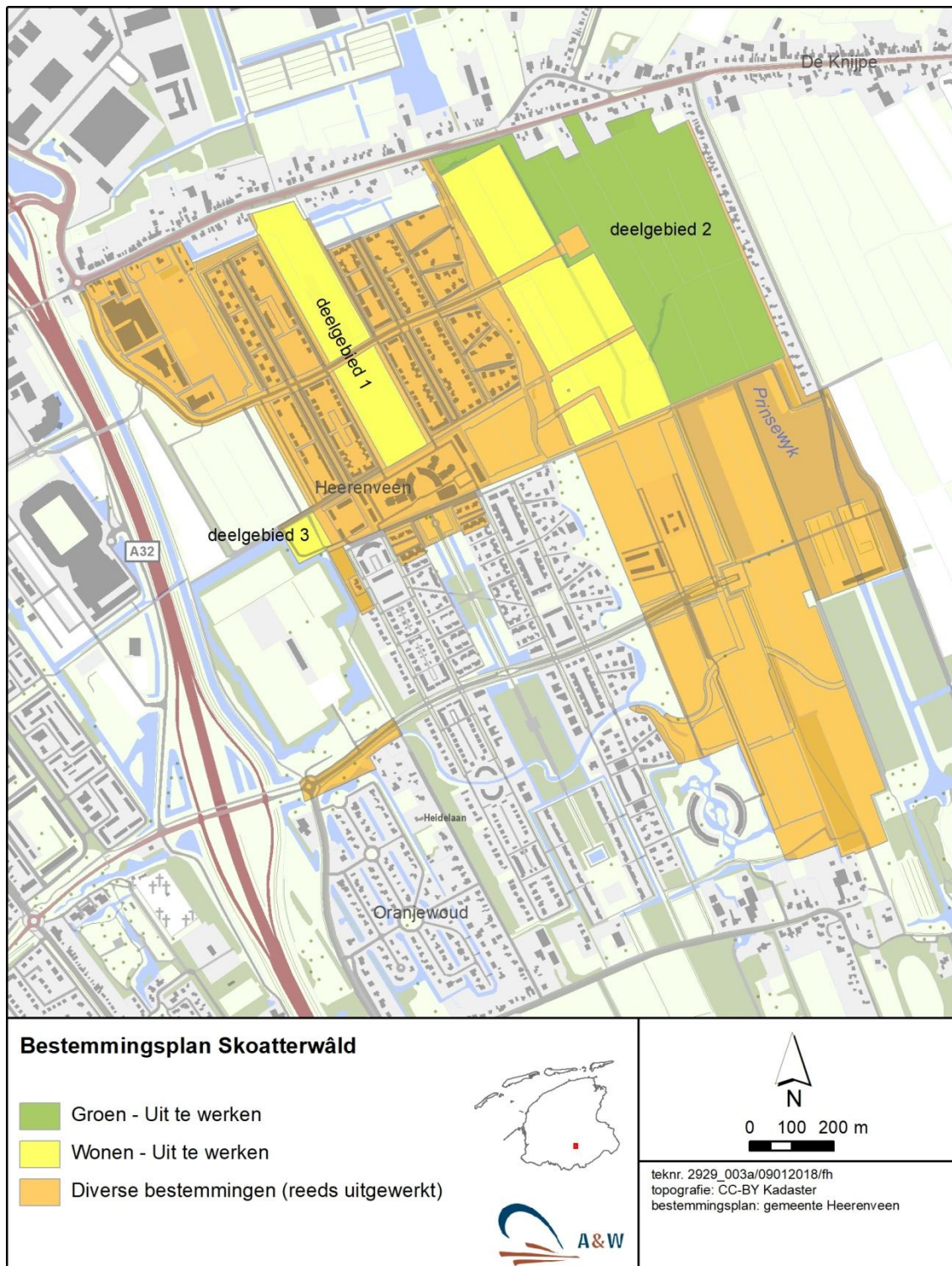
1.4 Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk over de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied (verspreidingsatlassen,

overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites zoals de NDFF). Daarnaast is op 14 november en 6 december 2017 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de mogelijkheden voor aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten. Hoofdstuk 4 is vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

1.5 Overige

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Figuur 1.1 - Ligging van het bestemmingsplangebied. Aangegeven is het deel van het bestemmingsplangebied dat reeds is verkaveld en deels ook ingericht en verkaveld (reeds uitgewerkt) en delen die nog verder moeten worden verkaveld en uitgewerkt. Bij deze laatste gebiedsdelen wordt dan een onderscheid gemaakt in een woon- en een groenbestemming.

2 Situatieschets en plannen

2.1 Beknopte (ecologische) beschrijving van het bestemmingsplangebied

Het Skoatterwâld bevindt zich ten zuidoosten van Heerenveen. Het bestemmingsplangebied wordt in het noorden begrensd door Het Meer en ligt grofweg tussen de Domela Nieuwenhuisweg in het westen en de Woudsterweg in het oosten. In het zuiden grenst het bestemmingsplangebied aan de Prins Bernhardweg (zie figuur 1.1 voor de precieze ligging van het bestemmingsplangebied).

In deze ecologische beoordeling is het bestemmingsplangebied onderverdeeld in twee delen:

1. een deel dat nog verder in detail moet worden verkaveld en uitgewerkt. Hierbij is er een onderscheid gemaakt in een woonbestemming en een groenbestemming.
2. een deel dat reeds in detail is verkaveld en uitgewerkt. Hiervan is ook al een belangrijk deel ingericht met infrastructuur en bebouwing.

Hieronder worden beide delen landschappelijk beschreven.

2.1.1 Bestemmingsplangebied: nog verder uit te werken en te verkavelen

Een deel van het bestemmingsplangebied zal in de nabije toekomst nog verder worden verkaveld en uitgewerkt. Het gaat om de volgende deelgebieden (zie figuur 1.1):

Deelgebied 1

Dit deelgebied ligt tussen de Yme Kuiperweg en de Henriëtte Roland Holstweg. In het noorden wordt het gebied begrensd door Het Meer en in het zuiden door de Marga Klompéweg. Het geheel wordt omringd door een woonwijk. Het gebied bestaat in de huidige toestand uit grasland, met in het centrum een natte ruigte van o.a. Riet en Pitrus. Daarnaast liggen er enkele sloten. De sloten zijn voedselrijk en hebben een begroeiing met Lisdodde (figuur 2.1). Het gebied heeft een woonbestemming ("Wonen- Uit te werken").

Deelgebied 2

Deelgebied 2 ligt ten westen van de Woudsterweg. In het noorden wordt het gebied begrensd door het Meer en in het zuiden door de Willem Lodewijklaan. In het westen grenst het aan het begin van de Domela Nieuwenhuisweg. Volgens de plannen zal de Domela Nieuwenhuisweg hier doorlopen in het huidige grasland en eindigen in een gebied met bestemming "Verkeer-Parkeerterrein". Dit deel van het bestemmingsplangebied bestaat in de huidige toestand uit intensief beheerd grasland met enkele sloten. De sloten zijn voedselrijk. Het gebied grenst aan de kant van Het Meer aan bestaande bebouwing (figuur 2.2). Dit deel van het bestemmingsplangebied heeft gedeeltelijk de bestemming "Wonen- Uit te werken" en gedeeltelijk de bestemming "Groen uit te werken". Volgens de huidige plannen zal het zuidwestelijk deel van het gebied worden ingericht met een bestemming "Verkeer-Verblijfsgebied" (zie figuur 1.1).

Deelgebied 3

Ten zuiden van de Anna Giezenweg ligt een klein perceel met de bestemming "Wonen- Uit te werken". Het gaat om het meest westelijke gebied dat wordt begrensd door de Luytkemeer in westen, zuiden en oosten (zie figuur 1.1). Dit gebied ligt aan de rand van een woonwijk. Aan de zuidwestkant ligt een watergang. Daarachter is een bomenrij aanwezig en sportvelden. In het

zuiden grenst het gebied aan een berkenbos met jonge bomen. In de huidige situatie bestaat het gebied uit een voedselrijk grasland (figuur 2.3).

2.1.2 Bestemmingsplangebied: reeds uitgewerkt, verkaveld en deels ingericht

Het noordwestelijke deel van het bestemmingsplangebied bestaat grotendeels uit bebouwd gebied. Het zuidoostelijke deel bevat woonhuizen, maar ook het museum Belvédère, de bijbehorende parkeerplaats en een perceel met verruigd grasland. Hieronder worden de verschillende onderdelen in meer detail beschreven.

Bebouwd gebied

Bebouwd gebied is voornamelijk aanwezig in het noordwestelijke deel van het bestemmingsplangebied. Het bestaat uit nieuwbouwwoningen met de bijbehorende infrastructuur (figuur 2.4). Daarnaast zijn in de noordwesthoek een tuincentrum en het Nordwin college aanwezig. Hier ligt ook de Spil, met o.a. een basisschool, kinderopvang en zorgcentrum.

Groenstructuren

Binnen het bebouwde gebied bestaat het groen voornamelijk uit bermen, slootkanten en tuinen. In de straten zijn op verschillende plekken jonge bomen aanwezig. In de woonwijk grenst aan de oostzijde een gebied met stedelijk groen. Het gaat hier om relatief jonge bomen en grasland. Er is nauwelijks ondergroei aanwezig (figuur 2.5). In de noordwesthoek is een volkstuintencomplex gelegen. In het zuidoosten ligt een gebied met grasland in de omgeving van museum Belvédère. Dit gebied heeft deels de bestemming "Groen-2" (Natuurlijk groen). Het gebied met bestemming Groen-2 is meer verruigd en lijkt van oorsprong een intensief beheerd agrarisch grasland te zijn geweest. In de huidige toestand is het vochtig en bevat het veel Pitrus (figuur 2.6). Een gedeelte wordt begraaasd.

In de zuidwesthoek is langs het Jiskelanpaed een berkenbos aanwezig. Dit bestaat uit jonge berken met een ondergroei bestaande uit Braamstruweel. De bestemming van deze bosschage is "Groen-1" (Stedelijk groen).

Het bestemmingsplangebied grenst aan de kant van Het Meer aan bestaande bebouwing. Hier staat een aantal relatief oude bomen.

Watergangen

In het hele gebied zijn watergangen aanwezig. Het gaat voornamelijk om sloten, die verschillen in breedte. Ten tijde van het veldbezoek waren deze recentelijk geschoond. De sloten zijn voedselrijk. Uit het schoningsmateriaal langs de sloten was af te leiden dat de begroeiing voornamelijk uit Lisdodde bestaat. De meeste sloten hebben steile oevers, maar er zijn ook enkele te vinden met een flauwer talud (figuur 2.7).

Rondom museum Belvédère is een waterpartij aanwezig. Ook deze heeft steile oevers met hier en daar een strook Riet.

Figuur 2.1 - Foto van het gebied met de bestemming "Wonen-Uit te werken" aan de Yme Kuiperweg, kijkend richting het noorden.

Figuur 2.2 - Foto van het gebied met nog uit te werken bestemming ten westen van de Woudsterweg, kijkend richting zuiden.

Figuur 2.3 - Foto van het gebied met nog uit te werken bestemming aan de Anna Giezenweg, kijkend richting zuidoosten.

Figuur 2.4 - Foto met een impressie van de woonwijk, genomen vanaf de Aletta Jacobsweg en kijkend richting noorden.

Figuur 2.5 - Foto met een impressie van het stedelijk groen, genomen vanaf Domela Nieuwenhuisweg en kijkend richting noorden.

Figuur 2.6 Foto met een impressie van het meer verruigde grasland met bestemming 'Groen-2' (Natuurlijk groen) nabij museum Belvédère, genomen vanaf de laan langs de Prinsewijk en kijkend richting Westen.

Figuur 2.7 - Foto van een brede sloot binnen het bestemmingsplangebied. Foto genomen vanaf het Meer en kijkend richting zuiden.

2.2 Plannen

2.2.1 Bestemmingsplangebied: reeds uitgewerkt

Binnen het reeds uitgewerkte bestemmingsplangebied is de verkaveling en de inrichting voor een groot deel reeds aanwezig. Mogelijk dat er op kleine schaal nog werkzaamheden worden uitgevoerd. Het kan hierbij gaan om het uitbreiden van watergangen en het verder ontwikkelen van de groengebieden. Ook zal een substantieel deel van het gebied nog worden bebouwd. Bij de beoordeling is tevens rekening gehouden met eventuele toekomstige kleinschalige ontwikkelingen.

2.2.2 Bestemmingsplangebied: nog verder uit te werken en te verkavelen

In verschillende delen van het bestemmingsplangebied worden er nog substantiële werkzaamheden uitgevoerd. De gedeelten met een uit te werken woonbestemming (deelgebieden 1&3 en gedeelte van deelgebied 2) moeten nog worden verkaveld. Daarna worden hier woningen gebouwd en infrastructuur aangelegd, zoals de delen met de bestemming Verkeer-Parkeerterrein/Verblijfsgebied. Het is mogelijk dat bestaande sloten worden gedempt of verlegd (zie figuur 1.1)

In het deel met de bestemming 'Groen-uit te werken' (delen van deelgebied 2) zal een uitloopgebied worden gerealiseerd voor de bewoners van de woonwijken. In dit gebied zullen nog graafwerkzaamheden plaatsvinden en worden mogelijk nog sloten gedempt en verlegd.

3 Relevante natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het bestemmingsplangebied en de omgeving daarvan. Tevens wordt van deze natuurwaarden bepaald of zij beïnvloed kunnen worden door de (nieuwe) bestemming van het gebied en daardoor relevant zijn voor de effectbeschrijving in hoofdstuk 4.

3.1 Beschermde gebieden

3.1.1 Natura 2000-gebieden

Het bestemmingsplangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'De Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Rottige Meenthe & Brandemeer' op respectievelijk 6, 10 en 10 km afstand van het bestemmingsplangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand en zijn niet relevant voor onderhavige beoordeling.

Het Natura 2000-gebied 'De Deelen' is aangewezen voor een aantal vogelsoorten en de habitatrichtlijnsoorten Meervleermuis en Gestreepte waterroofkever. Natura 2000-gebied 'Sneekermeergebied' is aangewezen voor een aantal vogelsoorten (vooral water- en weidevogels). Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe & Brandemeer' is aangewezen voor een aantal habitattypen (vegetatietypen) en habitatrichtlijnsoorten, waaronder Gevlekte witsnuitlibel en Meervleermuis. Ten aanzien van de aangewezen habitattypen, vogelsoorten en de meeste habitatrichtlijnsoorten van deze Natura 2000-gebieden kan op voorhand worden gesteld dat er geen ecologische relatie bestaat tussen het bestemmingsplangebied en de Natura 2000-gebieden. Redenen hiervoor zijn de relatief grote afstand tussen het bestemmingsplangebied en de Natura 2000-gebieden, de inrichting van het tussengelegen gebied, de (menselijke) verstoring en het ontbreken van leefgebied binnen het bestemmingsplangebied dat geschikt is voor deze habitattypen en soorten. Hierdoor kunnen effecten op de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de aangewezen natuurwaarden op voorhand worden uitgesloten.

Ecologische Hoofdstructuur

Het bestemmingsplangebied maakt geen onderdeel uit van de EHS, maar grenst aan de zuidoostzijde aan het EHS-gebied het Oranjewoud (figuur 3.1). De kwaliteit van de EHS wordt gevormd door de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Deze komen overeen met de hier aanwezige beschermde soorten, maar worden ook vastgelegd in het Natuurbeheerplan van de provincie Fryslân. In het Natuurbeheerplan 2018 is aangegeven dat het Oranjewoud bestaat uit verschillende beheertypen. Grenzend aan de wijk Skoatterwâld gaat het om 'N04.02 Zoete plas', 'L01.07 Laan' en '15.02 Dennen- eiken en beukenbos'. In het Oranjewoud komen daarnaast verschillende beschermde soorten voor, onder andere Boommarter en Das (NDFF).

Om die reden wordt in hoofdstuk 4 nagegaan welke mogelijke effecten er op kunnen treden op de natuurwaarden van de EHS.

3.1.2 Overige gebiedsbescherming

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook ten aanzien van natuurwaarden worden beschermd via andere regelgeving, bijvoorbeeld in het kader van ganzenbeleid of weidevogelbeleid. Het bestemmingsplangebied en de directe omgeving ervan zijn niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming.

3.2 Beschermde soorten Wet natuurbescherming

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

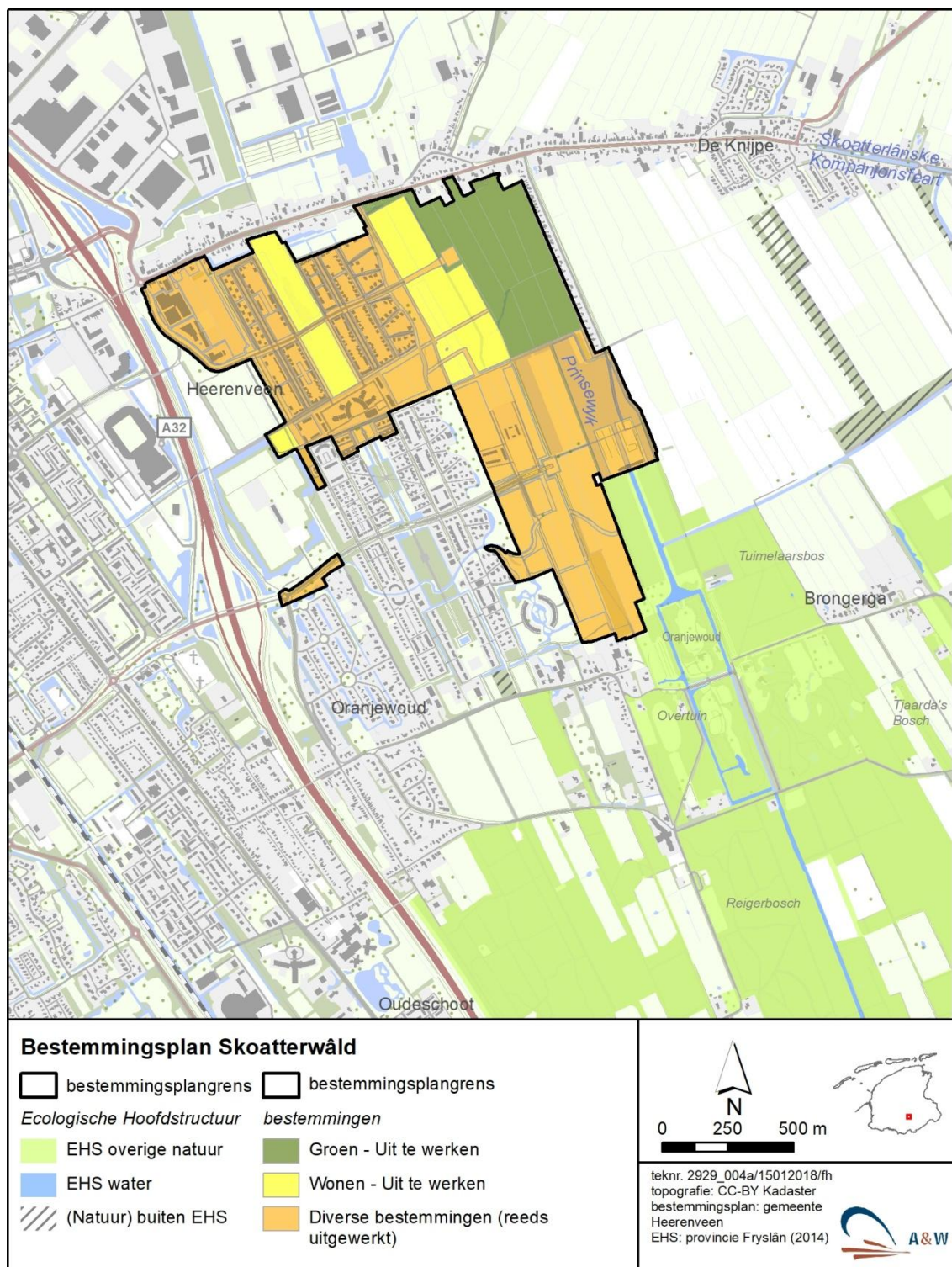
Het bestemmingsplangebied is gelegen aan de rand van de bebouwde kom van Heerenveen, in een gebied met een hoge mate van menselijke verstoring. Daarom zijn binnen het bestemmingsplangebied beperkte mogelijkheden voor beschermde natuurwaarden aanwezig. Hieronder wordt per soortgroep beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het bestemmingsplangebied voorkomen.

3.2.1 Planten

Bestemmingsplangebied: nog verder uit te werken

Tussen de Yme Kuiperweg en de Henriëtte Roland Holstweg (deelgebied 1, zie figuur 1.1) is een ruigte aanwezig met een Pitrus-vegetatie. In het gedeelte in de noordoosthoek (deelgebied 2, zie figuur 1.1) ligt een intensief beheerd grasland. Tijdens het veldbezoek is in enkele sloten binnen dit gebied Krabbenscheer aangetroffen (Schut 2017). Krabbenscheer is een Rode lijst-soort met de status 'gevoelig'. Bovendien komt de soort voor op de doelsoortenlijst. Dit is een lijst met soorten waarvoor Nederland van internationale betekenis is, soorten die erg zeldzaam zijn en soorten waarvan een negatieve populatietrend zichtbaar is. Soorten op deze lijst vallen niet onder de Wet natuurbescherming, maar wel onder de zorgplicht. Vanwege het ontbreken van geschikte biotopen, worden in dit deel van het bestemmingsplan geen wettelijk beschermde plantensoorten verwacht.

Het uit te werken gebied aan de Anna Giezenweg (deelgebied 3, zie figuur 1.1) bestaat in de huidige toestand uit grasland. Ook dit gebied bevat geen geschikte biotopen voor beschermde plantensoorten.

Figuur 3.1 - Ligging van het bestemmingsplangebied ten opzichte van beschermde gebieden.

Bestemmingsplangebied: reeds uitgewerkt

Het bestemmingsplangebied dat reeds in detail is uitgewerkt bestaat grotendeels uit recent aangelegde woonwijken. De vegetatie hier heeft nog weinig tijd gehad om zich te ontwikkelen. De begroeiing bestaat voornamelijk uit stedelijk groen. Het gaat dan om jonge bomen en cultuurgrasland. Op enkele plekken is wat meer ruigte aanwezig, met Braamstruwelen. In de sloten groeit veel Lisdodde.

Alleen in de zuidoosthoek is meer potentie voor plantensoorten aanwezig. Het gaat hier om een voedselrijk gebied, bestaande uit een voormalig intensief beheerd grasland. Beschermde plantensoorten volgens de Wet natuurbescherming worden daarom hier niet verwacht. Wel is bekend dat in en nabij dit deel van het bestemmingsplangebied de rode lijst-soort Waterdrieblad voorkomt (NDFF; Rode lijst status 'gevoelig'). Deze soort is tevens opgenomen in de doelsoortenlijst.

Conclusie planten

Beschermde planten volgens de Wet natuurbescherming zijn niet relevant voor de toetsing in hoofdstuk 4, maar vanwege de algemeen geldende zorgplicht zijn de rode lijst soorten Waterdrieblad en Krabbenscheer wel relevant voor deze toetsing.

3.2.2 Ongewervelde diersoorten

Groene glazenmaker

In de omgeving van het bestemmingsplangebied komt de volgens artikel 3.5 Wnb beschermde Groene glazenmaker voor. De Groene glazenmaker is sterk afhankelijk van een goed ontwikkelde Krabbenscheervegetatie in sloten. Binnen het bestemmingsplangebied is Krabbenscheer aangetroffen in het noordoostelijke deel met een nog uit te werken woonbestemming (deelgebied 2, zie figuur 1.1). Het betreft een sloot langs de Willem Lodewijklaan. De Groene glazenmaker is daarom relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

In de overige delen van het bestemmingsplangebied wordt de Groene glazenmaker niet verwacht.

Noordse winterjuffer

Er zijn waarnemingen bekend van de Noordse winterjuffer in het bosgebied ten oosten van Brongerga, op circa 1 kilometer afstand van het bestemmingsplangebied (NDFF). De Noordse winterjuffer is beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming en heeft de Rode lijst status 'bedreigd'.

Het voormalige grasland in de zuidoosthoek van het bestemmingsplangebied met bestemming Groen-2 is in potentie geschikt als overwinteringsgebied van de Noordse winterjuffer. De Noordse winterjuffer is daarom relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

In de andere delen van het bestemmingsplangebied wordt de Noordse winterjuffer niet verwacht.

Gestreepte waterroofkever en Platte schijfhoren

In deelgebied 2 is er sprake van enige kwel in de sloten. Ook hebben de sloten een goede waterkwaliteit. Om deze reden is hier geschikt leefgebied aanwezig voor de Gestreepte waterroofkever en Platte schijfhoren. Bovendien komt de Gestreepte waterroofkever voor in de omgeving van Heerenveen. Beide soorten zijn relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

In de overige delen van het plangebied wordt de Gestreepte waterroofkever niet verwacht.

Overige ongewervelde diersoorten

Gezien de verspreidingsgegevens en de ecologische randvoorwaarden die wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten aan hun omgeving stellen, wordt verwacht dat in en in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied geen andere wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten voorkomen (NDFF).

3.2.3 Vissen

Het bestemmingsplangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Grote modderkruiper. Binnen het hele bestemmingsplangebied zijn sloten aanwezig die geschikt zijn voor de soort. De Grote modderkruiper is daarom relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.4 Amfibieën

Poelkikker

In de omgeving van het bestemmingsplangebied komt de volgens artikel 3.5 Wnb beschermde Poelkikker voor (NDFF, van Delft et al. 2016). De Poelkikker komt vooral voor op de hogere zandgronden. De Poelkikker heeft een voorkeur voor zwak zure stilstaande wateren in bos- en heidegebieden. Ook komt deze soort voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveenengebieden. De aanwezige biotopen in het bestemmingsplangebied zijn niet geschikt voor deze soort. De Poelkikker wordt om deze reden niet binnen het bestemmingsplangebied verwacht en de soort wordt niet meegenomen in de beoordeling in hoofdstuk 4.

Heikikker

De volgens artikel 3.5 Wnb beschermde Heikikker werd in 2014 waargenomen in het zuidoostelijke gedeelte van het bestemmingsplangebied (Stoker 2014). De Heikikker heeft een voorkeur voor plekken met een hoge grondwaterstand. De soort komt voor in veenweidegebieden, in de verlandingszone van grotere wateren, in natte heidegebieden en in (Elzen)broekbossen (Nöllert & Nöllert 2001). In de huidige situatie is dit deel van het bestemmingsplangebied niet langer geschikt als leefgebied van de Heikikker, omdat het gebied verder geïntensiveerd is en een hoge voedselrijkdom heeft.

Het nog uit te werken noordoostelijke deel van het bestemmingsplangebied (deelgebied 2, zie figuur 1.1) wordt wel geschikt geacht voor de Heikikker. Daarom is de Heikikker relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

Andere volgens artikel 3.5 beschermde amfibieën komen in de omgeving van het bestemmingsplangebied niet voor. Om bovenstaande redenen zal de uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming veroorzaken ten aanzien van amfibieënsoorten beschermd volgens artikel 3.5 Wnb.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb (vrijgestelde soorten)

In de directe omgeving van het bestemmingsplangebied komt een aantal amfibieënsoorten voor die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, zoals Gewone pad, Bruine kikker, Meerkikker en Kleine watersalamander (Van Delft et al. 2016; NDFF). Voor de betreffende soorten geldt dat Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling heeft verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen bij artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader

van ruimtelijke ontwikkeling. Omdat voor deze soorten wel de zorgplicht geldt, zijn vrijgestelde amfibieënsoorten wel relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.5 Reptielen

In de omgeving van het bestemmingsplangebied komen geen reptielensoorten voor, met uitzondering van de Ringslang. Van deze soort zijn onder andere waarnemingen bekend ten noordwesten van de parkeerplaats van Museum Belvédère binnen het bestemmingsplangebied. De Ringslang is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Binnen het bestemmingsplangebied zijn geschikte voortplantingsplaatsen voor de Ringslang aanwezig binnen het volkstuinencomplex, in het noordwestelijk deel van het bestemmingsplangebied. De Ringslang is daarom relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.6 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5.

Broedvogels algemeen

Binnen het bestemmingsplangebied zijn op verschillende plekken mogelijkheden aanwezig voor broedvogels. Aan de oevers van de watergangen kunnen watervogels zoals Meerkoet en Wilde eend tot broeden komen. In de opgaande begroeiing binnen het bestemmingsplangebied kunnen algemeen voorkomende vogels zoals Merel en Koolmees broeden. Opgaande begroeiing is onder andere aanwezig in tuinen. Doordat de woonwijk recent is aangelegd is er op dit moment in de tuinen beperkte begroeiing aanwezig waar vogels kunnen nestelen. Naar verwachting zal dit zich in de loop der tijd verder ontwikkelen. Op en rondom het volkstuinencomplex in het noordwesten van het bestemmingsplangebied zullen naar verwachting op grotere schaal vogels tot broeden komen in de begroeiing. Daarnaast kunnen vogels broeden in het stedelijk groen en de in het gebied aanwezige bosschages.

Binnen het bestemmingsplangebied zijn beperkte mogelijkheden aanwezig voor weidevogels. In het noordoosten is in deelgebied 2 (zie figuur 1.1) agrarisch grasland aanwezig. Hier kunnen soorten als Kievit en Scholekster tot broeden komen.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Een aantal vogelsoorten maakt echter gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 2009 geldt een aangepaste, indicatieve lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming. Daarop staan onder andere Huismus, Gierzwaluw, Roek en roofvogel- en uilensoorten.

Binnen het plangebied bestaan verschillende mogelijkheden voor vogels met jaarrond beschermde nesten. Er zijn een aantal soorten die in bebouwing broeden. Daarbij gaat het om de Huismus en de Gierzwaluw. Het is niet uitgesloten dat beide soorten in de woningen in het bestemmingsplangebied tot broeden komen.

Buizerds bouwen hun nesten in hoge bomen. Binnen het plangebied zijn op dit moment alleen jonge bomen aanwezig die niet geschikt zijn voor dergelijke nesten. Het is mogelijk dat in de toekomst mogelijkheden voor deze soort ontstaat.

Conclusie

Omdat binnen het plangebied mogelijkheden voor broedvogels bestaan en broedende vogels en hun nesten volgens de Wet natuurbescherming niet mogen worden verstoord, zijn vogels relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.7 Vleermuizen

Alle Nederlandse vleermuissoorten zijn beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Een aantal soorten komt op veel plaatsen in Nederland voor, waarschijnlijk ook binnen het plangebied. Om die redenen is in deze notitie aan deze soortgroep een aparte paragraaf gewijd. Overige zoogdiersoorten komen in paragraaf 3.2.8 aan bod.

Volgens verspreidingsgegevens komen verschillende vleermuissoorten voor in de omgeving van Heerenveen. Deze zijn: Baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatzvlieger, Rosse vleermuis, Meervleermuis en Gewone grootoorvleermuis (Melis 2012). Een aantal van deze soorten is vooral gebonden aan het bosgebied Oranjewoud, zoals Franjestaart en Baardvleermuis. Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Voor vleermuizen zijn drie elementen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit ervan. Deze zijn: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het plangebied zijn voor vleermuizen potentieel geschikte locaties aanwezig in de bebouwing. Omdat het gaat om een nieuwbouwwijk zijn de bomen binnen het plangebied jong. Daarom is het onwaarschijnlijk dat de bomen loszittend schors of holtes bevatten die mogelijkheden kunnen bieden als verblijfplaatsen van vleermuizen. Het is mogelijk dat in de toekomst mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen ontstaan.

Foerageergebied

Het plangebied en de directe omgeving kunnen dienst doen als foerageergebied voor vleermuizen. Er zijn met name mogelijkheden voor foerageergebied aanwezig in de groene gedeelten van het bestemmingsplangebied.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen om zich te oriënteren meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oever van) sloten en straatpatronen. Het is mogelijk dat binnen het bestemmingsplangebied vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn, die vleermuizen bijvoorbeeld gebruiken om foerageergebied in het Oranjewoud te bereiken. Op dit moment zijn de bomen binnen het plangebied vanwege de geringe omvang niet geschikt als vliegroute. Wel is het mogelijk dat de sloten en de straatpatronen in het bestemmingsplangebied gebruikt worden als vliegroute.

Conclusie vleermuizen

Binnen het plangebied zijn er mogelijkheden voor verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Daarom zijn vleermuizen relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

3.2.8 Overige zoogdiersoorten*Zoogdieren artikel 3.10 Wnb (vrijgesteld)*

In de omgeving van het plangebied komt een aantal zoogdiersoorten voor die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat daarbij om verscheidene muizensoorten, Konijn, Haas en Steenmarter. Provinciale Staten van Fryslân heeft vrijstelling van de Wnb verleend voor deze soorten bij projecten in het kader van ruimtelijk ontwikkeling.

Zoogdieren artikel 3.10 Wnb (niet vrijgesteld)

In de omgeving van het bestemmingsplangebied komt daarnaast de volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming beschermde Waterspitsmuis voor. Het verruigde gebied in het zuidoosten van het plangebied met bestemming 'Groen-2' is mogelijk geschikt voor de Waterspitsmuis.

Zoogdieren artikel 3.5 Wnb

De volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming beschermde Otter komt voor in de omgeving van Heerenveen (Melis 2012, NDFF). Binnen het plangebied is echter geen geschikt leefgebied voor de Otter aanwezig, omdat de Otter een voorkeur heeft voor brede watergangen met een rijke oevervegetatie.

Conclusie overige zoogdiersoorten

Van de overige beschermde zoogdiersoorten is alleen de Waterspitsmuis relevant voor de beoordeling in hoofdstuk 4.

3.3 Samenvattende tabel relevante natuurwaarden

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 3.1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de omgeving van het bestemmingsplangebied en/of (mogelijk) in het bestemmingsplangebied voorkomen. Daarnaast is aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door de uitvoering van de werkzaamheden en daardoor relevant zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. Voor deze beschermde natuurwaarden (gebieden en soorten) wordt in het volgende hoofdstuk bepaald welke effecten zij (kunnen) ondervinden en wordt beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. De overige natuurwaarden komen (naar verwachting) niet voor in het bestemmingsplangebied en/of ondervinden geen negatieve invloed. Op deze natuurwaarden wordt in de rapportage niet meer teruggekomen.

Tabel 3.1 - Overzicht van wettelijk beschermde natuurwaarden in en rond het bestemmingsplangebied en de aanvoerrote. Van de natuurwaarden wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving en/of in het bestemmingsplangebied, de status volgens de Rode Lijst, de relevante wet- en regelgeving en of de betreffende natuurwaarde relevant is voor onderhavige beoordeling. Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig, maar niet vastgesteld, w = waarschijnlijk aanwezig, (vb)= mogelijk verblijfplaats, (f) = mogelijk foeragerend, (v) = mogelijk vliegroute. Categorieën van de Rode Lijst: niet bedreigd (NB), gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB), +/- = afhankelijk van de soort. Beschermingsregime: 3.10 = Beschermd volgens artikel 3.10 Wet natuurbescherming, nationaal beschermd, 3.5= Beschermd volgens artikel 3.5 Wet natuurbescherming, Europees beschermd. 3.1=Beschermd volgens artikel 3.1 Wet natuurbescherming, Vogelrichtlijn.

Natuurwaarde	Afstand tot bestemmings-plangebied			Bescher-mings-regime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Beschermd gebieden					
Natura 2000	>6 km			3.10	ja
EHS	aangrenzend			Verordening Romte	ja
Overige bescherming van gebieden	-			-	nee
	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Rode Lijst-status	Bescher-mings-regime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Beschermd soorten					
Planten	-	-	+/-	3.5/3.10	nee
Groene glazenmaker	+	(+)	BE	3.5	ja
Noordse winterjuffer	+	(+)	EB	3.5	ja
Gestreepte waterroofterver	+	(+)		3.5	ja
Platte schijfhoren	+	(+)	KW	3.5	ja
Grote modderkruiper	+	(+)	KW	3.10	ja
Heikikker	+	(+)		3.5	ja
Poelkikker	+	-		3.5	nee
Overige amfibieënsoorten	+	-	+/-	Wnb zorgplicht	ja
Ringslang	+	(+)	KW	3.10	ja
Broedvogels	+	(+)	+/-	3.1	ja
Jaarrond beschermde nestplaatsen	(+)	(+)	+/-	3.1	ja
Vleermuizen	+	(vb,f,v)	+/-	3.5	ja
Waterspitsmuis	+	(+)	KW	3.10	ja
Otter	+	-	-	3.5	nee
Soorten van rode lijst/doelsoortenlijst					
Planten doelsoortenlijst/Rode lijst	+	+	GE	Wnb zorgplicht	ja

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in hoofdstuk 4.1 de mogelijke effecten op gebiedsbescherming beoordeeld. In hoofdstuk 4.2 wordt beoordeeld of de wettelijk beschermde soorten van de Wet natuurbescherming mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden.

4.1 Effectbepaling en beoordeling Natura 2000

Het bestemmingsplangebied heeft geen ecologische relatie met Natura 2000-gebieden in de omgeving. Om deze reden zijn er als gevolg van het bestemmingsplan geen significant negatieve effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden.

4.2 Effectbepaling en beoordeling EHS

Het bestemmingsplangebied maakt geen onderdeel uit van de EHS, maar grenst aan de zuidoostzijde aan het EHS-gebied het Oranjewoud. Voor effectbeoordelingen ten aanzien van de EHS dient een zogenoemde 'Nee tenzij-toets' worden uitgevoerd. Hierbij dient te worden beoordeeld of er aantasting is van areaal, samenhang en kwaliteit van de EHS aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden.

Areaal en Samenhang

Het bestemmingsplangebied ligt aan de rand van het EHS gebied het Oranjewoud. Door het bestemmingsplan en de bijbehorende ruimtelijke ontwikkelingen worden het areaal en de samenhang van het EHS gebied niet aangetast.

Kwaliteit

Het deel van het bestemmingsplangebied dat grenst aan het Oranjewoud heeft als bestemming "Groen-2", natuurlijker groen. In de bestemmingsomschrijving is daarover onder andere het volgende opgenomen: groenvoorzieningen met een op watergebonden natuur georiënteerde inrichting, beplanting en bebossing, het ontwikkelen en behoud van natuurwetenschappelijke waarde. De bestemming is dus gericht op het realiseren van een natuurlijke vorm van groen. Het is daarom onwaarschijnlijk dat de kwaliteit van het aangrenzende EHS-gebied Oranjewoud door het bestemmingsplan zal worden aangetast. Indien de bestemming van het deel van het bestemmingsplangebied met als huidige bestemming 'Groen-2' in de toekomst wordt aangepast, dient rekening te worden gehouden met mogelijk schadelijke effecten op het Oranjewoud.

Conclusie

Het bestemmingsplan heeft geen negatieve effecten op het EHS-gebied Oranjewoud. Bij eventuele toekomstige wijzigingen van het bestemmingsplan dient rekening te worden gehouden met het effect dat die wijzigingen op het Oranjewoud zullen hebben.

4.3 Effectbepaling en beoordeling Wet natuurbescherming

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde soorten van de Wet natuurbescherming besproken die

mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden. Wettelijk beschermde soorten die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van een eventuele bestemmingsplanwijziging.

4.3.1 Planten

Binnen het reeds uitgewerkte deel van het bestemmingsplan (bestemming 'Groen-2' (natuurlijk groen)) komt de rode lijst soort Waterdrieblad voor. Het groeigebied van de soort zal naar verwachting niet worden aangetast. Bij eventuele wijzigingen van het bestemmingsplan in de toekomst dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht ten aanzien van deze soort.

Binnen het deel waarvan het bestemmingsplan nog verder moet worden uitgewerkt (deelgebied 2) komt Krabbenscheer voor. Bij de verdere uitwerking van het bestemmingsplan dient rekening gehouden te worden met de zorgplicht ten aanzien van deze soort. In dat geval is er geen knelpunt met de soortbescherming van de Wnb.

4.3.2 Ongewervelde diersoorten

Bestemmingsplangebied: nog uit te werken

Groene glazenmaker/ Gestreepte waterroofkever/Platte schijfhoren

Binnen het deel waarvan het bestemmingsplan nog verder moet worden uitgewerkt (deelgebied 2) is potentieel leefgebied aanwezig van de Groene glazenmaker, de Gestreepte waterroofkever en de Platte schijfhoren. Indien één of meerdere van de soorten binnen het gebied voorkomt ontstaat door de plannen mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming als de sloten worden aangetast. In dat geval moet mogelijk ontheffing worden aangevraagd bij de provincie Fryslân. Om te bepalen of deze soorten ook daadwerkelijk in deelgebied 2 voorkomen is aanvullend onderzoek nodig.

Bestemmingsplangebied: reeds uitgewerkt

Noordse winterjuffer

Binnen het reeds uitgewerkte deel van het bestemmingsplangebied, is in potentie geschikt leefgebied voor de Noordse winterjuffer aanwezig. Het gaat om het voormalige grasland in de zuidoosthoek van het bestemmingsplangebied met bestemming Groen-2.

De Noordse winterjuffer is een soort die zich voortplant in laagveengebieden. Binnen Fryslân plant de soort zich op verschillende plekken voort, onder andere in het gebied 'Rottige Meenthe'. Vanuit de voortplantingsgebieden spreidt de soort zich uit naar de hogere zandgronden voor de overwintering (de Boer et al. 2014). Naar verwachting vervult het gebied ten oosten van Brongerga alleen een functie tijdens de overwintering. Het is mogelijk dat ook het gebied in de zuidoosthoek van het bestemmingsplangebied (bestemming Groen-2) gebruikt wordt als overwinteringsgebied van de Noordse winterjuffer. Dit gebied blijft behouden, zodat er geen negatieve effecten ontstaan op eventueel aanwezige Noordse winterjuffers. Mocht in dit deel van het bestemmingsplangebied nog grootschalige wijzigingen worden uitgevoerd, dan wordt geadviseerd om hier naar de Noordse winterjuffer aanvullend onderzoek uit te voeren om te voorkomen dat er knelpunten ontstaan met de Wnb.

4.3.3 Vissen

Het is mogelijk dat binnen deelgebied 2 (zie figuur 1.1) de Grote modderkruiper voorkomt. Indien sloten waarin de Grote modderkruiper voorkomt worden aangetast, ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming. Binnen het gedeelte waarvan het bestemmingsplan nog verder moet worden uitgewerkt, worden er mogelijk sloten gedempt of verlegd. Om te voorkomen dat er dan knelpunten ontstaan met de Wnb, dient hier nog nader onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van de Grote modderkruiper.

4.3.4 Amfibieën

Heikikker

Binnen het nog uit te werken deel van het bestemmingsplangebied worden mogelijk nog grootschalige werkzaamheden uitgevoerd, zoals het dempen of verleggen van sloten. Binnen dit deel van het bestemmingsplangebied komt mogelijk de Heikikker voor in het gebied ten westen van de Woudsterweg (deelgebied 2 zie figuur 1.1). De Heikikker plant zich voort in sloten en verblijft buiten de voortplantingsperiode in de omgeving daarvan. Indien door de plannen de functionaliteit van het leefgebied van de Heikikker wordt aangetast, ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming. Daarom dient in deelgebied 2 aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van de Heikikker te worden uitgevoerd.

Overige amfibieënsoorten

Tijdens werkzaamheden aan sloten dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht ten aanzien van amfibieënsoorten. Dit kan door bij het dempen van sloten te werken richting een open einde en door het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de voortplantingsperiode van amfibieënsoorten.

4.3.5 Reptielen

Ringslang

In het noordwesten van het bestemmingsplangebied ligt een volkstuinencomplex. Hier zijn mogelijkheden voor broedplaatsen van de Ringslang aanwezig in composthopen. De Ringslang is beschermd volgens artikel 3.10 Wnb. Indien in de toekomst wijzigingen worden aangebracht aan het terrein dat nu in gebruik is als volkstuinencomplex, dient vervolgonderzoek te worden uitgevoerd naar de mogelijke aanwezigheid van de Ringslang.

4.3.6 Broedvogels

Binnen het bestemmingsplangebied zijn mogelijkheden aanwezig voor broedende vogels in watergangen en oevers, in opgaande begroeiing, in of aan de bebouwing en in grasland.

Binnen het nog uit te werken deel van het bestemmingsplangebied worden mogelijk nog grootschalige werkzaamheden uitgevoerd. Hierdoor kunnen broedende vogels worden verstoord. Ook in de rest van het bestemmingsplangebied dient bij werkzaamheden het verstoren van broedende vogels en hun nesten te worden voorkomen.

Het verstoren van vogels en hun in gebruik zijnde nesten is volgens de Wet natuurbescherming niet toegestaan. Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied

achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Binnen het bestemmingsplangebied bestaan mogelijkheden voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Het gaat dan om de mogelijke aanwezigheid van Huismussen en Gierzwaluwen in de bebouwing. Indien er ingrepen worden uitgevoerd aan de daken dient middels onderzoek te worden nagegaan of hierdoor nestplaatsen van voornoemde soorten worden aangetast.

Binnen het plangebied zijn er in de bomen weinig mogelijkheden voor vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen. Naar verwachting zullen in de toekomst mogelijkheden voor soorten zoals de Buizerd ontstaan. Bij het uitvoeren van toekomstige werkzaamheden in beide delen van het plangebied dient onderzocht te worden of zich nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten in de omgeving aanwezig zijn en of deze dan door de werkzaamheden worden verstoord en/of aangetast.

4.3.7 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In hoofdstuk 3 is geconcludeerd dat in de huidige situatie mogelijkheden zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing. Daarnaast zullen in de toekomst in het hele bestemmingsplangebied mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen ontstaan naarmate de bomen ouder worden. Het huidige bestemmingsplan heeft geen effecten op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen. Er is dus geen knelpunt met de Wnb.

Indien bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen er sprake is van het kappen van bomen en het verwijderen van bebouwing, is er kans dat er verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetast. In dat geval is er een kans op het overtreden van de Wnb en dient een vervolgonderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen te worden uitgevoerd.

Foerageergebied

Het bestemmingsplangebied is geschikt als foerageergebied voor enkele vleermuissoorten. Het huidige bestemmingsplan leidt niet tot negatieve effecten op mogelijk aanwezig foerageergebied. Er is daarom geen knelpunt met de Wnb ten aanzien van foerageergebied van vleermuizen.

Vliegroutes

In hoofdstuk 3 is geconcludeerd dat het mogelijk is dat binnen het bestemmingsplangebied vliegroutes van vleermuizen langs lijnvormige elementen aanwezig zijn. Het gaat om sloten en straatpatronen. Vliegroutes van vleermuizen die van essentieel belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied mogen niet worden aangetast omdat er anders een knelpunt is met de Wet natuurbescherming. Als de mogelijkheid bestaat dat dit wel gebeurt, bijvoorbeeld omdat door toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen lijnvormige elementen binnen het plangebied worden aangetast, dan dient aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van vliegroutes vleermuizen binnen het bestemmingsplangebied te worden uitgevoerd.

Conclusie

Bij werkzaamheden mogen verblijfplaatsen van vleermuizen en de functionaliteit van de bijbehorende leefomgeving niet worden aangetast. Als de mogelijkheid bestaat dat dit wel gebeurt, dient aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen te worden uitgevoerd.

4.3.8 Overige zoogdiersoorten

In de zuidoosthoek van het bestemmingsplangebied is mogelijk geschikt leefgebied voor de Waterspitsmuis aanwezig. Dit gebied heeft de bestemming 'Groen-2'. Naar verwachting zal het leefgebied van de Waterspitsmuis hier niet worden aangetast. Indien in de toekomst het gebied zal worden gewijzigd en het leefgebied van de Waterspitsmuis wordt aangetast, dan dient aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van de Waterspitsmuis te worden uitgevoerd.

4.3.9 Samenvattende tabel ecologische beoordeling Wet natuurbescherming

De effectbepaling en beoordeling die in dit hoofdstuk is beschreven, is in tabel 4.1 samengevat. In de tabel is per relevante natuurwaarde weergegeven of deze negatieve effecten ondervindt en of er een conflict is met de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Tevens is aangegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Tabel 4.1 - Overzicht van de effectbepaling op de relevante wettelijk beschermde soorten en de beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming. Daarnaast is weergegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn en voor welke deelgebieden deze gelden (2= deelgebied 2, G2= deel in het zuidoosten van het plangebied met bestemming Groen-2).

Natuurwaarde	Negatieve effecten	Conflict met wet- en regelgeving	(Mogelijke) vervolgstappen	Deelgebied
Beschermde gebieden				
Natura 2000	Geen	Geen	Geen	Alle
EHS	Geen	Nee	Rekening mee houden in toekomstige plannen	Gebieden grenzend aan EHS
Beschermde soorten				
Groene glazenmaker	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek uitvoeren	2
Noordse winterjuffer	Geen	Nee	Geen	G2
Gestreepte waterroofkever	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek uitvoeren	2
Platte schijfhoren	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek uitvoeren	2
Grote modderkruiper	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek uitvoeren	2
Heikikker	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek uitvoeren	2
Overige amfibieënsoorten	Mogelijk	Mogelijk	Zorgplicht in acht nemen bij werkzaamheden aan waterlopen	Alle
Ringslang	Mogelijk	Mogelijk	Rekening mee houden bij toekomstige wijzigingen in gebruik terrein volkstuintencomplex	Volkstuin-complex
Broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Werken buiten het broedseizoen	Alle

Broedvogels jaarrond beschermd	Nee	Nee	In toekomst nader onderzoek uitvoeren bij aantasting daken en hoge bomen	Alle
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Nader onderzoek uitvoeren bij aantasting lijnvormige landschapselementen en verwijderen gebouwen	Alle
Waterspitsmuis	Nee	Nee	Nader onderzoek uitvoeren bij ruimtelijke ontwikkelingen in zuidoosten plangebied	G2
Planten rode lijst/ Doelsoortenlijst				
Krabbenscheer	Mogelijk	Mogelijk	Zorgplicht in acht nemen bij dempen van waterlopen met Krabbenscheer	2
Waterdrieblad	Nee	Nee	Rekening mee houden in toekomstige ontwikkelingen waterlopen	G2

5 Conclusies

5.1 Conclusies m.b.t. beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden

Het bestemmingsplangebied heeft geen ecologische relatie met Natura 2000-gebieden in de omgeving. Om deze reden zijn er als gevolg van het bestemmingsplan geen significant negatieve effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Ten aanzien van de EHS worden geen significant negatieve effecten verwacht. Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime ten aanzien van de EHS. Bij eventuele toekomstige wijzigingen in het bestemmingsplan dient rekening te worden gehouden met het aangrenzende EHS gebied Oranjewoud.

Overige vormen van gebiedsbescherming

De beoogde werkzaamheden veroorzaken geen conflict met overige vormen van wet- en regelgeving ten aanzien van Ganzenfoerageergebied en Weidevogelkerngebied. Ten aanzien van overige gebiedsbescherming is er geen conflict met het hiervoor geldende beschermingsregime.

5.2 Soortbescherming

- In het deel van het bestemmingsplan dat nog nader moet worden uitgewerkt (uitsluitend deelgebied 2 in figuur 1.1.) moet nog aanvullend onderzoek worden uitgevoerd om na te gaan of bij verdere inrichting er knelpunten ontstaan met de Wet natuurbescherming. Het gaat om onderzoek naar de volgende soortgroepen:
 - Groene glazenmaker, Gestreepte waterroofkever, Platte schijfhoren (§ 4.4.2)
 - Grote modderkruiper (§ 4.4.3)
 - Heikikker (§ 4.4.4)
- In de rest van het bestemmingsplangebied zijn er geen knelpunten met de Wet natuurbescherming, mits er bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening wordt gehouden met broedende vogels.
- Bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen waarbij lijnvormige landschapselementen in het bestemmingsplangebied worden aangetast, dient vooraf te worden nagegaan of er geen vliegroutes van vleermuizen verloren gaan.
- Bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen waarbij gebouwen in het bestemmingsplangebied worden verwijderd, dient vooraf te worden nagegaan of er geen verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels verloren gaan.
- Bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen waarbij er waterlopen worden verwijderd of aangepast, dient rekening te worden gehouden met planten van de Rode lijst. Het gaat hier dan met name om de soort Waterdriblad en Krabbenscheer.

6 Literatuur

- Boer, E.P. de, E. van Hijum, C. Brochard & R. Bonne van Seijen. 2014. Libellenrijk Fryslân. Mei ljochtsjende wjukken oer it wetter. Bureau Faunax, Gorredijk.
- Schut, E. 2017 Aanvullend onderzoek naar Heikikker en Groene glazenmaker in verband met woningbouw in de wijk Skoatterwâld te Heerenveen. A&W-notitie 2767. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Schut, E. 2017. Ecologische beoordeling woningbouw Skoatterwâld te Heerenveen. A&W-notitie 2929A. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Van Delft, J., Kranenbarg, J., de Bruin, A., Frigge, P. (2016) Waarnemingenoverzicht 2015. Bijlage RAVON 63, jaargang 18 (4).

Geraadpleegde internetsites

NDFF

Adres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
info@altwym.nl

www.altwym.nl

Ecologische beoordeling woningbouw Skoatterwâld te Heerenveen

Opdrachtgever	Gemeente Heerenveen
Referentie	E. Schut, 2018. Ecologische beoordeling woningbouw Skoatterwâld te Heerenveen. A&W-notitie 2929A. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	2929Skoatact
Status	Definitief
Datum	15 januari 2018
Projectleider	E. van der Heijden
Autorisatie	R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
6. Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 en 2. Impressie van het plangebied.

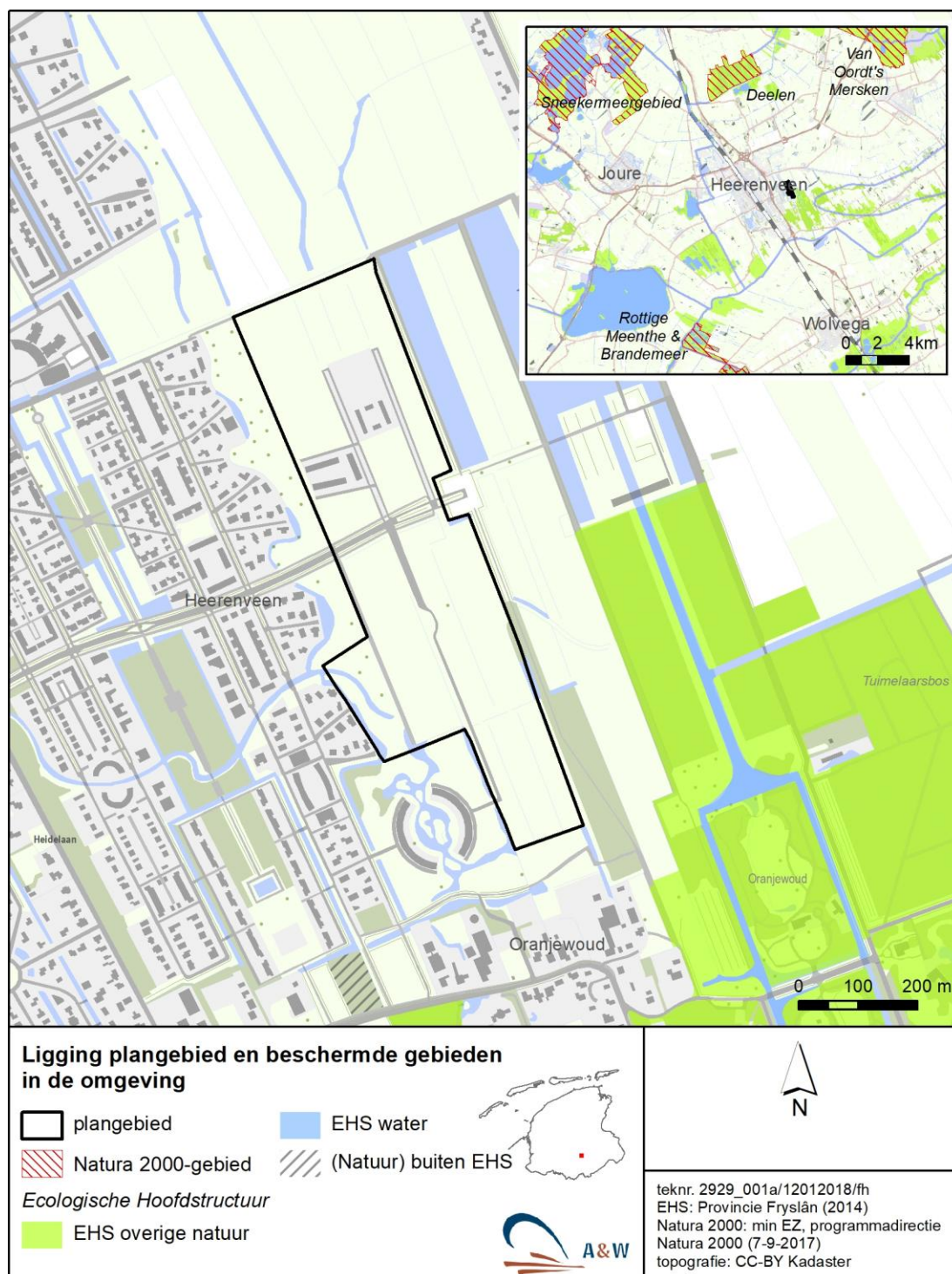
1. Inleiding

De gemeente Heerenveen is voornemens om nieuwbouw te realiseren in Skoatterwâld te Heerenveen. Hierbij wordt in verschillende deelgebieden woningbouw gerealiseerd. Onderzoek in de vorm van een ecologische quickscan is nodig om te bepalen hoe de ingrepen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. In 2014 heeft Altenburg & Wymenga (A&W) met dit doel een quickscan uitgevoerd (Stoker 2014). De resultaten van deze quickscan zijn inmiddels verouderd, mede door het in werking treden van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2017. Om die redenen heeft de gemeente Heerenveen aan A&W gevraagd om een actualisatie van de in 2014 uitgevoerde quickscan uit te voeren. In onderhavige rapportage wordt die actualisatie beschreven. Daarbij is slechts één van de deelgebieden meegenomen, omdat men voornemens is in dit deel op korte termijn te beginnen met de werkzaamheden.

Het doel van de actualisatie is de plannen opnieuw te toetsen aan de vigerende ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft o.a. de Wet natuurbescherming en de regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân de Ecologische Hoofdstructuur genoemd), Weidevogelkerngebieden en Ganzenfoerageergebieden.

Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op een aantal benaderingswijzen. Ten eerste is gebruik gemaakt van het eerder uitgevoerde ecologisch onderzoek (Stoker 2014). Daarnaast zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied en is gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Tevens is op 14 november 2017 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de mogelijkheden voor aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Figuur 1. Ligging van het plangebied en beschermde gebieden in de omgeving.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied ligt aan de oostkant van Heerenveen ten noorden van Oranjewoud (zie figuur 1). Het plangebied ligt aan de rand van de nieuwe woonwijk, tussen de bebouwing aan de Willem Lodewijklaan en het museum Belvédère en wordt doorsneden door de Oranje Nassaulaan. Het plangebied bestaat in de huidige situatie grotendeels uit grasland dat wordt doorsneden door sloten (zie foto's 1 en 2). In het plangebied staan enkele bomen. De herinrichting zal bestaan uit de verdere ontwikkeling van de woonwijk Skoatterwâld. Hierbij wordt nieuwbouw en infrastructuur gerealiseerd.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS genoemd). Daarnaast kunnen gebieden in de provincie Fryslân ook zijn aangewezen als Weidevogelkerngebied of Ganzenfoerageergebied.

Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (zie figuur 1). De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'De Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Rottige Meenthe & Brandemeer' op respectievelijk 6, 10 en 10 km afstand van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand en zijn niet relevant voor onderhavige beoordeling.

'De Deelen' is aangewezen voor een aantal vogelsoorten en de habitatrichtlijnsoorten Meervleermuis en Gestreepte waterroofkever. Het Natura 2000-gebied 'Sneekermeergebied' is aangewezen voor een aantal vogelsoorten (vooral water- en weidevogels). 'Rottige Meenthe & Brandemeer' is aangewezen voor een aantal habitattypen (vegetatietypen) en habitatrichtlijnsoorten, zoals Zeggekorfslak, Gevlekte witsnuitlibel, Grote vuurvlinder, Gestreepte waterroofkever, Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Meervleermuis, Groenknolorchis en Platte schijfhoren. Ten aanzien van de aangewezen habitattypen, vogelsoorten en habitatrichtlijnsoorten van deze Natura 2000-gebieden kan op voorhand worden gesteld dat er geen ecologische relatie bestaat tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden. Redenen hiervoor zijn de relatief grote afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden, de grote mate van (menselijke) verstoring en het ontbreken van leefgebied binnen het plangebied dat geschikt is voor deze habitattypen en soorten. Hierdoor kunnen effecten op de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van deze aangewezen natuurwaarden op voorhand worden uitgesloten.

Eén van de soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden in de omgeving zijn aangewezen en die mogelijk een ecologische relatie heeft met gebieden op enige afstand, is de Meervleermuis. Deze soort foerageert in het Natura 2000-gebied en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten in bebouwing. Hoewel de afstand tot het plangebied voor Meervleermuisen te overbruggen is, zijn binnen het plangebied geen geschikte plekken aanwezig voor verblijfplaatsen van de Meervleermuis. Naast verblijfplaatsen kunnen in de omgeving ook vliegroutes van de Meervleermuis lopen. Doorgaande vliegroutes van de Meervleermuis zijn binnen het plangebied niet te verwachten. Hier wordt in §4.7 dieper op ingegaan.

Ecologische Hoofdstructuur

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van de EHS van Fryslân. Bovendien is het onwaarschijnlijk dat de beoogde ingrepen direct van invloed zijn op EHS gebieden in de omgeving.

Overige gebiedsbescherming

Weidevogelkerngebied en Ganzenfoerageergebied

Het plangebied maakt geen deel uit van gebieden die zijn aangewezen als Weidevogelkerngebied of Ganzenfoerageergebied.

Stikstofdepositie

De verkeersbewegingen voor de werkzaamheden rond de aanleg van de woonwijk veroorzaken mogelijk een toename van de uitstoot van stikstofhoudende verbindingen. Dit kan leiden tot een verdere vermessing van stikstofgevoelige gebieden. In het nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe & Brandemeer' zijn stikstofgevoelige habitattypen aanwezig. Daarom is het mogelijk noodzakelijk om in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) een depositieberekening uit te voeren. Wij adviseren daarom om contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Fryslân) over de noodzaak tot het uitvoeren van een depositieberekening. Een dergelijke berekening is geen onderdeel van onderhavige rapportage.

Conclusie gebiedsbescherming

Om bovenstaande redenen ontstaat door de herinrichting geen knelpunt met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming. Wel adviseren wij om contact op te nemen met de provincie Fryslân over de mogelijke noodzaak tot het uitvoeren van een depositieberekening.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de ligging van het plangebied aan de rand van de bebouwde kom van Heerenveen en de huidige situatie waarin het grotendeels uit grasland bestaat, zijn er beperkte mogelijkheden voor soorten die beschermd zijn volgens de Wnb. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat in de huidige situatie voornamelijk uit grasland waar enkele sloten doorheen lopen. Daarnaast zijn enkele kleine bomen aanwezig. Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende

soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Planten

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijke) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Ongewervelde diersoorten

In de omgeving van het plangebied komt de volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming beschermde Groen glazenmaker voor. Deze soort is afhankelijk van een goed ontwikkelde Krabbenscheervegetatie. Binnen het plangebied is geen Krabbenscheer aangetroffen. Overige beschermde ongewervelde diersoorten worden in de omgeving van het plangebied niet verwacht. De uitvoering van de plannen zal daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelde diersoorten veroorzaken.

4.3 Vissen

In de omgeving van het plangebied komt de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Grote modderkruiper voor (NDFF). Het is mogelijk dat deze ook in de sloten binnen het plangebied voorkomt. Door de geplande werkzaamheden zullen de sloten binnen het plangebied niet worden aangetast. Om die reden zal geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan ten aanzien van de Grote modderkruiper. De tijdens eerder onderzoek aangetoonde Kleine modderkruiper (Koopmans 2005) is onder de Wet natuurbescherming niet langer beschermd. Andere beschermde vissoorten komen in de omgeving van het plangebied niet voor.

4.4 Amfibieën

Binnen het plangebied bevinden zich enkele sloten, die door amfibieën gebruikt kunnen worden als voortplantingsgebied. Het is tevens niet uit te sluiten dat het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied van amfibieën.

Amfibieën artikel 3.5 Wnb

Volgens verspreidingsbronnen komen in de omgeving van het plangebied de volgens artikel 3.5 Wnb beschermde Poelkikker en Heikikker voor.

De Poelkikker komt vooral voor op de hogere zandgronden. De Poelkikker heeft een voorkeur voor zwak zure stilstaande wateren in bos- en heidegebieden. Ook komt deze soort voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden. De aanwezige biotopen in het plangebied zijn niet geschikt voor deze soort. De Poelkikker wordt om deze reden niet binnen het plangebied verwacht.

De volgens artikel 3.5 Wnb beschermde Heikikker werd in 2014 waargenomen in het plangebied (Stoker 2014). De Heikikker heeft een voorkeur voor plaatsen met een hoge grondwaterstand. De soort komt voor in veenweidegebieden, in de verlandingszone van grotere wateren, in natte heidegebieden en in (Elzen)broekbossen (Nöllert & Nöllert 2001).

Het plangebied werd in 2014 al marginaal geschikt geacht voor de Heikikker. In de huidige situatie is het plangebied niet langer geschikt als leefgebied van de Heikikker, omdat het gebied verder geïntensiveerd is en een hoge voedselrijkdom heeft. De soort wordt er dan ook niet verwacht.

Andere volgens artikel 3.5 beschermde amfibieën komen in de omgeving van het plangebied niet voor. Om bovenstaande redenen zal de uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming veroorzaken ten aanzien van amfibieënsoorten beschermd volgens artikel 3.5 Wnb.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb

In de directe omgeving van het plangebied komt een aantal amfibieënsoorten voor die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, zoals Gewone pad, Bruine kikker, Meerkikker en Kleine watersalamander (Van Delft *et al.* 2016; Koopmans 2005; NDFF). Voor de betreffende soorten geldt dat Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling heeft verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen bij artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Conclusie amfibieën

De uitvoering van de plannen veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën.

4.5 Reptielen

In de omgeving van het plangebied komen geen reptielensoorten voor, met uitzondering van de Ringslang. Van deze soort zijn waarnemingen bekend onder andere ten noordwesten van de parkeerplaats van Museum Belvédère binnen het plangebied. De ringslang is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het plangebied kan door de Ringslang gebruikt worden als foerageergebied en leefgebied, maar het zal hier voornamelijk gaan om zwervende exemplaren. Het plangebied is niet geschikt voor voortplantingsplaatsen van de Ringslang. Om bovenstaande redenen veroorzaken de plannen geen negatieve effecten op de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen van Ringslang. De geplande werkzaamheden veroorzaken daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van reptielen.

4.6 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden effecten op vogels door de provincies beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit open grasland doorsneden met sloten. Op de percelen komen mogelijk vogelsoorten zoals Scholekster en Kievit tot broeden. De sloten bieden broedgelegenheid voor soorten zoals Meerkoet, Fuut en Wilde eend. Het aantal bomen en struiken is beperkt, maar hier kunnen bijvoorbeeld Merel en Winterkoning broeden. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Aantasting van nesten is niet toegestaan.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden aangetast, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming.

Van de soorten die op deze lijst staan, zijn geen nestplaatsen aanwezig binnen of in de directe omgeving van het plangebied. De plannen veroorzaken bovendien geen negatieve effecten op de functionaliteit van jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving van het plangebied.

Conclusie vogels

De uitvoering van de plannen veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, mits maatregelen worden genomen om verstoring van broedende vogels te voorkomen.

4.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze reden worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in §4.8 behandeld.

Er zijn volgens de verspreidingsgegevens negen verschillende vleermuissoorten in de omgeving van Heerenveen waargenomen. Deze zijn: Baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Meervleermuis en Gewone grootvleermuis (Melis 2012). Een aantal van deze soorten is vooral gebonden aan het bosgebied Oranjewoud, zoals Franjestaart en Baardvleermuis. Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Voor vleermuizen zijn drie elementen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit ervan. Deze zijn: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en (oude) bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Tevens

zijn de bomen te jong/ te dun en hebben ze geen geschikte holtes, waardoor geconcludeerd kan worden dat er geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. De plannen veroorzaken om deze reden geen negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken de meeste vleermuizen om zich te oriënteren gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels en (oevers van) sloten en andere waterpartijen. De oost- en westrand van het plangebied zijn in principe geschikt als vliegroute van vleermuizen. Door de plannen worden er geen wezenlijke veranderingen aangebracht aan deze elementen, bovendien zijn in de omgeving alternatieve elementen die dienst kunnen doen als geleidend element. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd.

Foerageergebied

Het plangebied bestaat uit grasland met weinig tot geen opgaande begroeiing. Door deze openheid vormen zij in mindere mate geschikt foerageergebied van vleermuizen. Door de uitvoering van de plannen wordt daardoor mogelijk een deel van dit foerageergebied (tijdelijk) minder geschikt. Voor de betreffende soorten is in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd.

Samenvattend

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

4.8 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)

In de omgeving van Heerenveen komt de onder artikel 3.5 Wnb beschermde Otter voor. Voor de Otter is binnen het plangebied echter geen geschikt leefgebied aanwezig, omdat brede watergangen in het plangebied ontbreken. Overige zoogdiersoorten beschermd onder artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen) komen in de omgeving van het plangebied niet voor (Melis 2012, NDFF).

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal meer of minder algemeen voorkomende zoogdiersoorten voorkomt die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals Aardmuis, Bosmuis, Egel, Haas, Konijn en Steenmarter (Melis 2012, NDFF). Provinciale Staten van Fryslân heeft vrijstelling van de Wnb verleend voor deze soorten bij projecten in het kader van ruimtelijk ontwikkeling.

Daarnaast komen in de omgeving van het plangebied de onder artikel 3.10 Wnb beschermde Eekhoorn, Boomarter, Das en Waterspitsmuis voor (Melis 2012). Het plangebied voldoet niet aan de habitateisen van Eekhoorn en Boomarter. Deze soorten worden daarom niet binnen het plangebied verwacht. Hoewel er in het plangebied geen verblijfplaatsen van Das aanwezig zijn, kan het plangebied gezien de ligging nabij Oranjewoud, dienst doen als foerageergebied. Er is echter in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voorhanden, zodat de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van deze soort blijft gewaarborgd. Door de afwezigheid

van rijk begroeide oevers en natuurlijk achterland zijn binnen het plangebied geen mogelijkheden voor de Waterspitsmuis aanwezig.

Conclusie 'Overige zoogdiersoorten'

Om bovenstaande redenen veroorzaken de beoogde ingrepen in het plangebied geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'.

5. Conclusie

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden, behalve mogelijk door een toename van de stikstofdepositie. Het nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe & Brandemeer' is een stikstofgevoelig gebied. Daarom adviseren wij om contact op te nemen met de provincie Fryslân over de noodzaak tot het uitvoeren van een depositieberekening.

Overige gebiedsbescherming

De uitvoering van de plannen veroorzaakt geen conflict met de ecologische regelgeving ten aanzien van overige vormen van gebiedsbescherming, zoals de Ecologische Hoofdstructuur en Ganzenfoerageergebied.

Soortbescherming

De uitvoering van de geplande werkzaamheden zal geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde dier- of plantensoorten, mits broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten niet worden verstoord. Voor de in het verleden aangetoonde Heikikker is binnen het plangebied in de huidige situatie geen geschikt leefgebied meer aanwezig. De in de rapportage uit 2014 genoemde Kleine modderkruiper is onder de Wet natuurbescherming niet langer beschermd. Bovendien zal door de werkzaamheden het leefgebied van de Kleine modderkruiper niet worden aangetast.

6. Literatuur

- Dulleman, D. van 2008. Ecologische beoordeling afbraak school, Heerenveen. 1333HVN/DvD. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Heikoop, L. 2008. Ecologische beoordeling afbraak schoolgebouw Falkenaweg Heerenveen. A&W-rapport 1184. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Koopmans, M 2005. Ecologische beoordeling van de locatie Skoatterwâld 2^e en 3^e fase te Heerenveen. A&W-rapport 621. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Melis, J. 2012. Werkatlas zoogdieren provincie Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Stoker, 2014. Ecologische beoordeling woningbouw Skoatterwâld te Heerenveen. A&W-notitie 2230. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Websites

NDFF